

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

Myndigheten för yrkeshögskolans yttrande över delbetänkandet Digitaliseringens transformerande kraft – vägval för framtiden (SOU 2015:91)

Inledning

Myndigheten för yrkeshögskolan har beretts tillfälle att yttra sig över delbetänkandet *Digitaliseringens transformerande kraft – vägval för framtiden (SOU 2015:91)* och lämnar synpunkter på delar av omvärldsanalysen och de förslag som bedöms ha störst påverkan på Myndigheten för yrkeshögskolans verksamhet och utbildningsformen yrkeshögskola.

Sammanfattning

I utredningen presenteras en gedigen omvärldsanalys som lyfter många intressanta aspekter om hur digitaliseringen förändrar både ekonomi, arbete, samhällsinstitutioner och infrastruktur. Myndigheten noterar dock att yrkeshögskolan till stor del saknas i det avsnitt i omvärldsanalysen som handlar om utbildning och kompetens. Yrkeshögskolan är en del av det offentliga utbildningssystemet och dessutom en eftergymnasial utbildningsform och bör därför lyftas in här.

Myndigheten ser det som positivt att utredningen lyfter frågan om stöd för lagstiftning och regelverk i arbetet med digitaliseringen. I resonemanget om den offentliga sektorns svårigheter med digitaliseringsarbetet bör det fokuseras ännu mer på kraven som lagstiftningen ställer på myndigheter.

Myndigheten instämmer i förslaget att inrätta ett samverkansråd för digitala jobb med uppdrag att utveckla och främja tillhandahållandet av skräddarsydda IT-utbildningar på högskolenivå. Det är viktigt att hänsyn tas till yrkeshögskoleutbildningarna för att kunna avgöra vilka utbildningar som ska finnas inom högskolan. Myndigheten för yrkeshögskolan omnämns som en dialogpartner för samverkansrådet. Detta ser myndigheten positivt på.

Utredningen föreslår att ett incitamentsprogram bör genomföras där underrepresenterat kön som påbörjar och fullgör vissa högre IT-utbildningar får sina studiemedel för sex terminer, motsvarande kandidatnivå, avskrivna efter erlagd examen. Myndigheten saknar här ett resonemang kring utbildningsformen yrkeshögskola och varför incitamentsprogrammet endast skulle gälla för högskoleutbildning. Inom yrkeshögskolan finns lika liten andel kvinnor inom IT-utbildningarna som inom högskolans IT-inriktade utbildningar.

Utredningen föreslår att regeringen bör anslå medel för att genomföra ett kompetenslyft hos chefer och ledare i Sveriges kommuner. Myndigheten anser att det kan vara värt att överväga att genomföra liknande insatser även för ledare inom statlig verksamhet.

Synpunkter

Nedan följer Myndigheten för yrkeshögskolans synpunkter och kommentarer. Rubrikerna anger vilken rubrik som avses i utredningen.

3.3.2 Utbildning och kompetens

I utredningen presenteras en välgjord omvärldsanalys. Myndigheten har några synpunkter avseende avsnittet som handlar om Utbildning och kompetens.

Kommentarer:

På sidan 87 görs en kortfattad beskrivning av yrkeshögskolan. Denna är felaktig då Myndigheten för yrkeshögskolan inte genomför några utbildningar. Myndigheten anser också att det är bättre att använda www.myh.se som källa för beskrivningen än Studentum som nu anges som källa. En beskrivning av den del av Myndigheten för yrkeshögskolans verksamhet som berör yrkeshögskolan samt utbildningsformen följer nedan.

Myndigheten för yrkeshögskolan har bland annat i uppdrag att svara för frågor som rör yrkeshögskolan i Sverige och verka för att utbildningarna tillgodoser arbetslivets behov av kompetens. Myndigheten analyserar arbetsmarknadens behov av utbildningar inom yrkeshögskolan, beslutar vilka utbildningar som ska ingå i yrkeshögskolan och beviljar statsbidrag till utbildningsanordnarna. Myndigheten utövar tillsyn och hanterar klagomål på de utbildningar som ligger inom dess ansvarsområde. Myndigheten granskar även utbildningarnas kvalitet, framställer statistik och följer upp utbildningars resultat.¹

Utbildningar inom yrkeshögskolan svarar mot ett verkligt behov på arbetsmarknaden och drivs i nära samarbete med arbetslivet. Utbildningsanordnare kan vara exempelvis privata utbildningsföretag, kommuner, landsting, universitet och högskolor. Eftersom yrkeshögskolan är behovsanpassad varierar innehåll och inriktning över tid. Nya utbildningar startar och gamla läggs ner allt eftersom arbetsmarknaden förändras. Utmärkande för yrkeshögskolan är att de företag och organisationer som är knutna till utbildningarna är aktiva när det gäller såväl planering som genomförande av utbildningarna. Arbetslivets representanter sitter med i utbildningarnas ledningsgrupper. De kan också vara delaktiga genom att hålla i föreläsningar, delta i projekt och erbjuda LIA-platser². LIA finns erbjuds av merparten av yrkeshögskolans utbildningar. Samtliga utbildningar är eftergymnasiala och berättigar till studiemedel från CSN. De allra flesta är avgiftsfria, men det finns några som tar ut en studerandeavgift. Utbildningarna kan leda till en yrkeshögskoleexamen efter minst ett år eller en kvalificerad yrkeshögskoleexamen efter minst två år.³

3.3.4 Lagar och regler

Det är positivt att utredningen lyfter frågan om stöd för lagstiftning och regelverk i arbetet med digitaliseringen. I resonemanget om den offentliga sektorns svårigheter med digitaliseringsarbetet bör det fokuseras ännu mer på kraven som lagstiftningen ställer på myndigheter. De statliga myndigheterna svarar för cirka en tredjedel av den offentliga sektorns inköp av varor och tjänster. En digital framgång inom myndigheterna kan därför få stor påverkan i samhället. Det är därför mycket viktigt att i digitaliseringsprocessen vara medveten om hanteringen av känsliga uppgifter i den mängd handlingar som sker på myndigheter. Lagstiftningen med till exempel OSL och PUL ställer stora krav på val av lösningar vid utformningen av digitala system.

¹ Förordning (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan

² LIA står för Lärande i arbete

³ <https://www.myh.se/Verksamhetsomraden/Yrkeshogskolan/>

4.5.1 Incitamentsprogram för att öka könsbalansen på högre IT-utbildningar

Utredningen föreslår att ett incitamentsprogram bör genomföras där underrepresenterat kön som påbörjar och fullgör vissa högre IT-utbildningar får sina studiemedel för sex terminer, motsvarande kandidatnivå, avskrivna efter erlagd examen.

Kommentarer:

Myndigheten saknar ett resonemang kring yrkeshögskolan och varför incitamentsprogrammet endast skulle gälla för högskolan. Inom yrkeshögskolan, som är en eftergymnasial utbildningsform, finns lika liten andel kvinnor inom IT-utbildningarna som inom högskolans IT-inriktade utbildningar. Om det skulle vara så att förslaget även skulle omfatta yrkeshögskolan, kommer dock tidsaspekten om sex terminer att bli begränsande. Detta då yrkeshögskolans utbildningar är kortare än högskolans och endast vid ett fåtal utbildningar omfattar sex terminer.

I tabellen nedan syns att andelarna ser ut ungefär på samma sätt som inom högskolan. Nedan syns en tabell som avser antal och andel antagna kvinnor på IT-utbildningar inom yrkeshögskolan 2015. Detta visar att det råder samma förhållande som inom högskolans IT-utbildningar. Inom parentes syns motsvarande andel inom högskolan 2014.

Könsbalans (andel kvinnor)	Totalt	Män	Kvinnor	Andel kvinnor
25 % kvinnor eller under	1926	1671	255	13% (12%)
20 % kvinnor eller under	1569	1395	174	11% (10%)
15 % kvinnor eller under	1099	1010	89	8% (9%)
10 % kvinnor eller under	815	767	48	6% (7%)
5 % kvinnor eller under	313	304	9	3% (3%)

4.5.2 Digitalt kompetenslyft för ledare i kommunal verksamhet

Utredningen föreslår att regeringen bör anslå medel för att genomföra ett kompetenslyft hos chefer och ledare i Sveriges kommuner.

Kommentar:

Det kan vara värt att överväga att genomföra liknande insatser även för ledare inom statlig verksamhet. Detta för att säkerställa att även ledare inom statlig verksamhet har de kunskaper som krävs för att leda och genomföra ett sådant arbete.

4.5.3 Samverkan kring utbildningsprogram för digitala jobb

Utredningen föreslår att regeringen bör inrätta ett samverkansråd för digitala jobb med uppdrag att utveckla och främja tillhandahållandet av skräddarsydda IT-utbildningar på högskolenivå. Samverkansrådet bör innehålla representanter från näringsliv och lärosäten. Utbildningarna ska utformas utifrån näringslivets behov för verksamheter med högt it-innehåll.

Kommentarer:

Myndigheten instämmer i förslaget att inrätta ett samverkansråd för digitala jobb med uppdrag att utveckla och främja tillhandahållandet av skräddarsydda IT-utbildningar på högskolenivå. Myndigheten vill dock tillägga att samverkansrådet behöver ta hänsyn till yrkeshögskoleutbildningarna för att kunna avgöra vilka utbildningar som ska finnas inom högskolan. Det behöver därför utredas vidare hur ett sådant råd ska utformas.

I förslaget framgår att det bara är utbildning inom högskolan som skulle ligga inom samverkansrådets ansvarsområde. Eftersom också yrkeshögskolan är en eftergymnasial utbildningsform anser myndigheten att det skulle vara en fördel att se till både högskola

och yrkeshögskola parallellt för att få en helhetssyn över det utbud som finns samt vilken utbildningsform som borde förse arbetslivet med vilken kompetens. I utbudet inom yrkeshögskolans IT-inriktade utbildningar finns idag ca 10 000 beviljade platser fram till 2019, varav närmare hälften av dem finns i Stockholm län. I Statistiska centralbyråns senaste trender och prognoser går att läsa att *"Förutsatt att antalet nybörjare och examensfrekvens ligger kvar på dagens nivå beräknas drygt 2 600 personer examineras årligen till 2035. Av dessa beräknas cirka 1 270 examineras från yrkeshögskolan varje år, förutsatt att antalet antagna inom Data/IT ligger kvar på samma höga nivå som under 2014"*.⁴ I Svenskt näringslivs senaste rekryteringsenkät framgår att 23 procent av medlemsföretagen inom IT&Telekomföretagen svarar att de efterfrågar personal med yrkeshögskoleutbildning⁵. Om rådet ska bestå av representanter för digitala jobb, är det därför viktigt att det även finns en koppling till yrkeshögskoleutbildningarna.

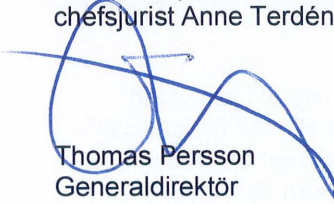
På sidan 147 förslår utredningen att det även skulle kunna vara kortare utbildningsprogram som kan komma ifråga. Det finns dock ingen beskrivning av vad detta i så fall skulle få för konsekvenser för utbildningar inom yrkeshögskolan. Konsekvensen av att det skulle finnas kortare utbildningsprogram inom högskolan, vilket i praktiken skulle kunna vara samma som inom yrkeshögskolan, skulle vara att dessa utbildningar inom yrkeshögskolan inte skulle kunna finnas. Detta mot bakgrund av att det i lag (2009:128) om yrkeshögskolan framgår att yrkeshögskoleutbildningar är utbildningar som inte är utbildningar enligt högskolelagen (1992:1434) eller kan leda fram till en examen enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina. Detta är ytterligare ett skäl till att samverkansrådet behöver se till båda utbildningsformerna då till exempel denna typ av konsekvensbedömningar kommer att behöva göras.

I beskrivningen av skälen för utredningens förslag på sidan 146 beskrivs att det behövs en koppling mellan utbildningssystemet och näringslivets behov av arbetskraft. Detta håller myndigheten med om. Det saknas dock en beskrivning om yrkeshögskolan här. Yrkeshögskolan är en av utbildningsformerna i det offentliga utbildningssystemet och kan ses som arbetslivets utbildningsform. Utgångspunkten är att det är arbetslivet som ska styra vilket utbud av utbildningar som ska finnas. I utredningens beskrivning nämns inte yrkeshögskolan över huvudtaget i detta sammanhang. I denna beskrivning skulle utredningen ha kunnat lyfta yrkeshögskolan som ett gott exempel på en sådan utbildningsform där det finns en stark koppling mellan utbildningssystemet och arbetslivets behov av arbetskraft.

Bilaga 6

I bilaga 6, sidan 261 omnämns Myndigheten för yrkeshögskolan som en dialogpartner för samverkansrådet. Detta ser myndigheten positivt på.

Beslut om detta remissvar/yttrande har fattats av generaldirektören efter föredragning av Linda Wiklund. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Christer Bergqvist, och Johnny Henriksson, tf avdelningschef Inger Nordahl, enhetschef Jenny Sörby och chefsjurist Anne Terdén deltagit.

Thomas Persson
Generaldirektör

Linda Wiklund
Omvärldsanalytiker

⁴ Statistiska centralbyrån (2014) *Trender och prognoser 2014*

⁵ Svenskt näringsliv (2016) *Rekryteringsenkäten 2016*